

О. І. МАСЛАК, Н. Є. ГРИШКО, О. О. ГЛАЗУНОВА, Б. В. ГРИШКО
ПРОМІСЛОВІ ІННОВАЦІЇ: МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ З УРАХУВАННЯМ СТАДІЙ ЇХ
ЖИТТЄВОГО ЦИКЛУ

Дослідження механізмів управління промисловими інноваціями з урахуванням стадій їх життєвого циклу є надзвичайно актуальним і важливим завданням на шляху розв'язання проблем переходу підприємств до інноваційної моделі розвитку. Інноваційна діяльність підприємства спрямована на створення і залучення із зовнішнього середовища таких інновацій, які б сприяли підвищенню його конкурентоспроможності, зміцненню ринкових позицій, забезпечували перспективи розвитку. У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність у переосмисленні на теоретичному та практичному рівнях ролі механізмів управління інноваціями з урахуванням стадій життєвого циклу для сучасної української економіки та її перспектив. Метою статті є формування механізму управління промисловими інноваціями з урахуванням їх життєвого циклу. Проблеми у сфері інноваційного розвитку настільки різноманітні та складні, що необхідні подальші дослідження у цій площині, які б включали комплексний аналіз механізмів управління інноваціями у непростих соціально-політичних та економічних умовах розвитку національної економіки та забезпечували економічну безпеку підприємств. Розвиток та функціонування інновацій та інноваційних процесів підприємства неможливо без створення механізму управління інноваційною діяльністю, яка контролювала би всі складові даного виду діяльності, враховуючи окремі стадії життєвого циклу продукції, як на стратегічному та і оперативному рівнях. Інноваційна діяльність потребує системного управління за допомогою механізму, який повинен бути елементом загального стратегічного механізму управління підприємством, який враховує особливості окремих стадій життєвого циклу промислової продукції. Запропонований в статті механізм управління промисловими інноваціями, який враховує специфіку стадій життєвого циклу надасть більш повне розуміння принципів управління інноваційною діяльністю та допоможе реалізувати інноваційний потенціал промислових підприємств шляхом ефективної реалізації інноваційних проектів, розрахованих на отримання конкурентних переваг і зміцнення ринкових позицій.

Ключові слова: промислові інновації, життєвий цикл товару; механізм управління; ефективність; економічна безпека

О. И. МАСЛАК, Н. Е. ГРИШКО, О. А. ГЛАЗУНОВА, Б. В. ГРИШКО
ПРОМЫШЛЕННЫЕ ИННОВАЦИИ: МЕХАНИЗМ УПРАВЛЕНИЯ С УЧЕТОМ СТАДИЙ ИХ
ЖИЗНЕННОГО ЦИКЛА

Исследование механизмов управления промышленными инновациями с учетом стадий их жизненного цикла является чрезвычайно актуальным и важным заданием на пути решения проблем перехода предприятий к инновационной модели развития. Инновационная деятельность предприятия направлена на создание и привлечение из внешней среды таких инноваций, способствующих повышению его конкурентоспособности, укреплению рыночных позиций, обеспечивали перспективы развития. В связи с этим возникает объективная необходимость в переосмыслении на теоретическом и практическом уровнях роли механизмов управления инновациями с учетом стадий жизненного цикла для современной украинской экономики и ее перспектив. Целью статьи формирование механизма управления промышленными инновациями с учетом их жизненного цикла. Проблемы в сфере инновационного развития настолько разнообразны и сложны, что необходимы дальнейшие исследования в этой плоскости, которые включали комплексный анализ механизмов управления инновациями в сложных социально-политических и экономических условиях развития национальной экономики и обеспечивали экономическую безопасность предприятий. Развитие и функционирование инноваций и инновационных процессов предприятия невозможно без создания механизма управления инновационной деятельностью, которая контролировала бы все составляющие данного вида деятельности, учитывая отдельные стадии жизненного цикла продукции, как на стратегическом, так и оперативном уровнях. Инновационная деятельность требует системного управления с помощью механизма, который должен быть элементом общего стратегического механизма управления предприятием, учитывающий особенности отдельных стадий жизненного цикла промышленной продукции. Предложенный в статье механизм управления промышленными инновациями, учитывающий специфику стадий жизненного цикла, предоставит более полное понимание принципов управления инновационной деятельностью и поможет реализовать инновационный потенциал промышленных предприятий путем эффективной реализации инновационных проектов, рассчитанных на получение конкурентных преимуществ и укрепления рыночных позиций.

Ключевые слова: промышленные инновации, жизненный цикл товара; механизм управления; эффективность; экономическая безопасность

О. I. MASLAK, N. YE. GRYSKO, O. A. HLAZUNOVA, B. V. HRYSHKO
INDUSTRIAL INNOVATIONS: A MANAGEMENT MECHANISM TAKING INTO ACCOUNT THE
STAGES OF THEIR LIFE CYCLE

The study of the mechanisms of industrial innovation management, taking into account the stages of their life cycle, is an extremely relevant and important task in solving the problems of the transition of enterprises to an innovative model of development. The innovative activity of the enterprise is aimed at creating and attracting from the external environment such innovations that would help increase its competitiveness, strengthen market positions, provide prospects for development. In this regard, there is an objective need to rethink at the theoretical and practical levels the role of innovation management mechanisms, taking into account the stages of the life cycle for the modern Ukrainian economy and its prospects. The aim of the article is to study and analyze the formation of industrial innovation management mechanism taking into account their life cycle. The problems in the field of innovation development are so diverse and complex that further research is needed in this area, which would include a comprehensive analysis of innovation management mechanisms in difficult socio-political and economic conditions of the national economy and ensure economic security. The development and functioning of innovations and innovation processes of the enterprise is impossible without creating a mechanism for managing innovation, which would control all components of this activity, taking into account the individual stages of the product life cycle, both at the strategic and operational levels. Innovation requires systematic management through a mechanism that should be part of the overall strategic mechanism of enterprise management, which takes into account the characteristics of individual stages of the life cycle of industrial products. The mechanism of industrial innovation management proposed in the article, which takes into account the specifics of life cycle stages, will provide a fuller understanding of innovation management principles and help realize the innovative potential of industrial enterprises through effective implementation of innovative projects designed to gain competitive advantage and strengthen market positions.

Keywords: industrial innovations, product life cycle; management mechanism; efficiency; economic security

Вступ. Дослідження механізмів управління промисловими інноваціями з урахуванням стадій їх життєвого циклу є надзвичайно актуальним і важливим завданням на шляху розв'язання проблем переходу підприємств до інноваційної моделі розвитку. Подальший економічний розвиток України, перспектива посісти належне місце в європейському співтоваристві та світі залежать насамперед від опанування інноваційної моделі економічного розвитку. Механізми вироблення і реалізації державної інноваційної політики в Україні знаходиться в стадії становлення. Стимулювання конкуренції, обмеження монополій є найважливішими загальноекономічними умовами поширення інновацій.

У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність у переосмисленні на теоретичному та практичному рівнях ролі механізмів управління інноваціями з урахуванням стадій життєвого циклу для сучасної української економіки та її перспектив розвитку.

Аналіз основних досягнень і літератури. Проблемам розвитку інновацій, питанням управління інноваційною діяльністю, механізмам управління інноваціями і вивченню їх життєвих циклів (ЖЦ) приділяється велика увага, як в теоретичному, так і в методологічному аспекті, про що свідчать численні наукові роботи таких вчених-економістів, як Б. А. Писаренко, Н. Б. Проценко [1], І.О. Галиця [2], Н. В. Гонтова [4], А. І. Землянкін, І. Ю. Підоричева [5], Т. Г. Логутова [6], С. М. Ступак [7], Л. В. Шикова, Г. О. Швець [8] та ін. [3,9-12].

Б. А. Писаренко та Н. Б. Проценко в своїй роботі [1] розкривають зміст і специфіку механізму управління інноваційними процесами на промислових підприємствах (ПП), а також пропонують регламентну систему управління інноваційним процесом, із деталізацією переліку робіт та відповідальності підрозділів і посадових осіб підприємства за кожним етапом інноваційного процесу.

В статті [8] перераховано принципи, за яким повинен формуватися механізм управління інноваційною діяльністю. Стаття [7] розглядає складові механізму управління інноваційною діяльністю підприємства та встановлює особливості взаємодії систем механізму управління інноваційною діяльністю на макро- і мікрорівнях управління.

В статті [2] досліджено методичні основи системи моніторингу, прогнозування, планування і забезпечення реалізації інноваційної діяльності та головні засади механізму її функціонування.

За думкою Л.І. Федулової [9], важливою складовою формування такої інноваційної політики має бути розроблення механізму застосування законів, закономірностей і принципів управління в інноваційній сфері. Невід'ємним елементом утвердження інноваційної моделі розвитку національної економіки є поєднання підприємницьких ініціатив з державним регулюванням механізмів управління інноваційною діяльністю.

З-поміж механізмів, які вже застосовуються для реалізації державних функцій у сфері інноваційного розвитку в Україні, виокремлено такі:

- законодавчі та нормативні механізми

управління інноваціями;

- фінансово-бюджетні, інвестиційні (венчурні) та мотиваційні механізми управління інноваційним розвитком;

- механізм взаємодії науки, освіти та виробництва;

- механізми планування і прогнозування, координації та контролю за інноваційною діяльністю;

- кластерний механізм організації інноваційної діяльності [5].

Проте вони є недосконалими, що й зумовлює потребу в їх модифікації. Проблеми у сфері інноваційного розвитку настільки різноманітні та складні, що необхідні подальші дослідження у цій площині, які б включали комплексний аналіз механізмів управління інноваціями у непростих соціально-політичних та економічних умовах розвитку національної економіки. Крім використання традиційних методів державної підтримки інновацій, потрібно застосовувати нові сучасні механізми управління, більшою мірою орієнтовані на створення інституціональних умов і стимулів для ефективного здійснення інноваційної діяльності.

Мета дослідження. Метою статті є формування механізму управління промисловими інноваціями з урахуванням їх життєвого циклу.

Виклад основного матеріалу. Інноваційна діяльність підприємства спрямована на створення і залучення із зовнішнього середовища таких інновацій, які б сприяли підвищенню конкурентоспроможності, зміцненню ринкових позицій, забезпечували перспективи розвитку. Розвиток та функціонування інновацій та інноваційних процесів підприємства неможливо без створення механізму управління інноваційною діяльністю, яка контролювала би всі складові даного виду діяльності, враховуючи окремі стадії життєвого циклу продукції, як на стратегічному та і оперативному рівнях. Формування механізму управління промисловими інноваціями направлене на орієнтацію діяльності підприємства на безупинний пошук і реалізацію ринкових можливостей інноваційного розвитку в мінливих умовах зовнішнього середовища функціонування.

Механізм управління інноваційною діяльністю окрім зв'язку з процесами державного регулювання і стимулювання в сфері інновацій, тісно пов'язаний з діяльністю конкретних суб'єктів господарювання, підприємств, що здійснюють своє функціонування активно взаємодіючи із зовнішнім середовищем.

Враховуючи особливості та функції управління інноваційною діяльністю та особливості окремих стадій життєвого циклу можна стверджувати, що жодна з систем не може ефективно функціонувати без певного механізму. Тому й управління промисловими інноваціями повинно спиратися на механізм, який діє на підприємстві та є елементом загального механізму управління підприємством.

Так, на думку, Ступак С.М. механізм управління інноваційною діяльністю підприємства, повинен формуватися, за наступною системою принципів:

- системності як відкритої, адаптивної, динамічної системи імовірнісного характеру;

- комплексності як системи, яка функціонує у ринковому середовищі в межах окреслених методами державного і регіонального регулювання;

- орієнтації на інновації, що забезпечує довготривале виживання і розвиток підприємства в нестабільному середовищі за рахунок постійного пошуку і використання нових способів і сфер реалізації його потенціалу [7].

На рис. 1 зображено механізм управління промисловими інноваціями, який враховує особливості стадій життєвого циклу товару.

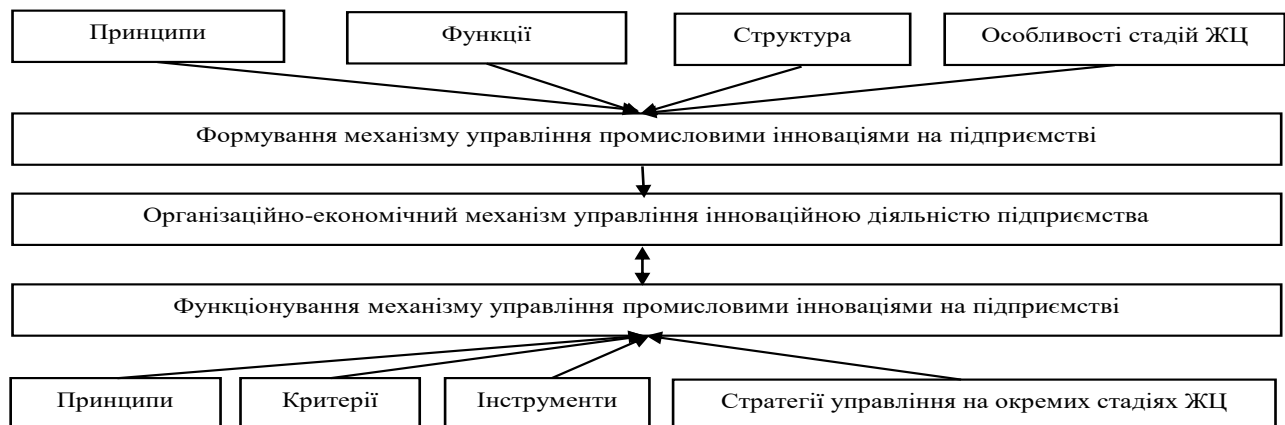

Рис. 1 – Механізм управління промисловими інноваціями з урахуванням стадій життєвого циклу

Джерело: побудовано автором на основі [7]

Для формування та ефективного функціонування механізму управління промисловими інноваціями передбачається здійснення наступних кроків:

- визначення найбільш ризикованих напрямів діяльності підприємства;

- використання різноманітних джерел інноваційних ідей;

- визначення кількісних цілей, на досягнення яких спрямований інноваційний проект;

- визначення основних етапів роботи з реалізації інноваційного проекту.

Побудова механізму управління інноваційною діяльністю потребує системного підходу до його комплексного аналізу з точки внутрішнього змісту і зовнішнього середовища його функціонування.

На систему управління промисловими інноваціями та його механізм впливає велика кількість факторів, як внутрішнього так і зовнішнього характеру. До основних важелів зовнішнього характеру можна віднести державу. Внутрішні фактори припускають створення сприятливих стимулюючих умов всередині підприємства з метою розвитку інноваційних здібностей працівників [10]. Сприятлива для інновацій організація повинна підтримувати творчі процеси та забезпечувати можливості для реалізації позитивно оцінених ідей до успішного впровадження їх у виробництво.

Основними напрямками, що забезпечують реалізацію інноваційної політики та формування відповідного організаційно-економічного механізму управління інноваціями на ПП, на нашу думку, є:

- визначення стратегії розвитку ПП;

- вдосконалення системи зовнішньої та внутрішньої звітності підприємства з метою збору та аналізу інформації, що відображає поточний стан та

результати впровадження інноваційних заходів на різних етапах ЖЦ промислової продукції;

- розробка системи стандартів підприємства щодо ресурсовитрат на одиницю виробленого товару;

- запровадження системи контролю за виконанням внутрішніх процесів підприємства на кожній стадії виробництва;

- формування системи фінансування інноваційних заходів (пошук джерел фінансування, визначення оптимальних з точки зору співвідношення результатів та витрат на інноваційні заходи);

- вдосконалення системи прогнозування та планування обсягів виробництва та реалізації інноваційної продукції з урахуванням стадій ЖЦ.

При цьому, щоб забезпечити постійну і поступальну активізацію інноваційних процесів, необхідно сформувати і запровадити систему стимулювання інноваційної діяльності на підприємствах, яка повинна складатися з таких основних підсистем, як навчання і поповнення знань інноваторів; стимулювання інноваційної діяльності; акумуляції і моніторингу результатів інтелектуальної діяльності; створення внутрішньофірмових структур управління інноваційним процесом.

В умовах постійних змін асортименту виробленої продукції, удосконалення технологій її вироблення, методів організації виробництва і збуту відповідно до змін ринкової кон'юнктури повинна бути присутня гнучкість до формування організаційних структур управління, які були б адекватні конкретним умовам реалізації інноваційних проектів, дозволяли б реалізувати інноваційний потенціал підприємства.

Висновки. Таким чином, можна стверджувати, що інноваційна діяльність підприємства є запорукою його ефективного функціонування. Однак інноваційна діяльність потребує системного управління за допомогою механізму, який повинен бути елементом загального стратегічного механізму управління підприємством, який враховує особливості окремих стадій життєвого циклу промислової продукції.

Запропонований в статті механізм управління промисловими інноваціями, який враховує специфіку стадій життєвого циклу надасть більш повне розуміння принципів управління інноваційною діяльністю та допоможе реалізувати інноваційний потенціал ПП

шляхом ефективної реалізації інноваційних проєктів, розрахованих на отримання конкурентних переваг і зміцнення ринкових позицій.

Список літератури

1. Писаренко Б. А, Проценко Н. Б. Інноваційне забезпечення стійкого функціонування промислових підприємств. *Вісник економічної науки України*, 2011. № 2 (20). С. 143-154.
2. Галиця І., Шевченко М., Галиця М. Механізми вдосконалення управління інноваційною діяльністю в умовах економічної нестабільності. *Вісник НАН України*, 2010. № 5. С. 33-41.
3. Перерва П. Г. *Экономическая оценка инновационного потенциала: [монография]* / П. Г. Перерва, А. П. Косенко, Д. Коциски, Д. Л. Скай, О. И. Маслак. – Мишкольц: Мишк. Тех. Ун-т. – 2009. – 166 с.
4. Гонтова Н. В. Дослідження циклічності процесу адаптації підприємства до інноваційного розвитку. *Економічний вісник Донбасу*, 2013. № 2 (32). С. 179-190.
5. Землянкін А. І., Підоричева І. Ю. Механізми управління інноваціями в Україні: стан і перспективи вдосконалення. *Стратегічні пріоритети*, 2014. № 2. С. 43-48.
6. Логутова Т. Г. *Организационно-экономический механизм государственного управления инновационным развитием региона* : моногр. Мариуполь : ПГТУ, 2006. 224 с.
7. Ступак С. М. Механізм управління інноваційною діяльністю підприємства. *Науковий вісник. Одеський державний економічний університет. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. Науки : економіка, політологія, історія*, 2010. № 5 (106). С. 41-49.
8. Шикова Л. В., Швель Г. О. Особливості управління інноваційною діяльністю на підприємстві. *Економіка і організація управління*, 2014. №3(19) – 4(20). С.293-297.
9. Федулова Л. І. *Інноваційна економіка* : підручник. К. : Либідь, 2006. 408 с.
10. Буренніков Ю. Ю. Формування структури механізму управління інноваційною діяльністю. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*, 2007. № 3. С. 42-45.
11. Лівощко Т. В., Дворніченко Д. С. Інновації та інноваційна політика підприємства: принципи формування та механізми реалізації. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. №6. С. 116-124.
12. Маслак О. І., Безручко О. О. Управління економічним потенціалом на різних стадіях його життєвого циклу. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2014. № 1. С. 201-212.
- innovation in conditions of economic instability]. *Visnyk NAN Ukrainy* [Bulletin of the NAS of Ukraine], 2010. no 5. pp. 33-41.
3. Pererva P. G. *Экономическая оценка инновационного потенциала. Монография* [Economic assessment of innovation potential] / P. G. Pererva, A. P. Kosenko, D. Kocziszky, O. I. Maslak - Miskolc : Misk. Then. Un-t. - 2009. – 166 p.
4. Hontova N.V. *Doslidzhennya tsyklichnosti protsesu adaptatsiyi pidpryyemstva do innovatsiynoho rozvytku* [Research of cyclicity of process of adaptation of the enterprise to innovative development]. *Ekonomichnyy visnyk Donbasu* [Economic Bulletin of Donbass], 2013. no. 2(32). pp. 179-190.
5. Zemlyankin A.I., Pidorycheva I.YU. *Mekhanizmy upravlinnya innovatsiyamy v Ukraini: stan i perspektyvy vdoskonalennya* [Innovation management mechanisms in Ukraine: status and prospects for improvement]. *Stratehichni priorytety* [Strategic Priorities], 2014. no. 2. pp. 43-48.
6. Logutova T.G. *Organizatsionno-ekonomicheskyy mekhanizm gosudarstvennogo upravleniya innovatsionnym razvityem regiona* [Organizational and economic mechanism of state management of innovative development of the region]: Monographiya. Mariupol': PGTU, 2006. 224 p.
7. Stupak S.M. *Mekhanizm upravlinnya innovatsiynoyu diyal'nistyuy pidpryyemstva* [The mechanism of management of innovative activity of the enterprise]. *Naukovyy visnyk. Odes'kyi derzhavnyy ekonomichnyy universytet. Vseukrayins'ka asotsiatsiya molodykh naukovtsiv. Nauky: ekonomika, politolohiya, istoriya* [Scientific Bulletin. Odessa State Economic University. All-Ukrainian Association of Young Scientists. Sciences: economics, political science, history], 2010. no.5(106). pp. 41-49.
8. Shykova L.V., Shvets' H.O. *Osoblyvosti upravlinnya innovatsiynoyu diyal'nistyuy na pidpryyemstvi* [Features of innovation management at the enterprise]. *Ekonomika i orhanizatsiya upravlinnya* [Economics and Management Organization], 2014. no. 3(19)-4(20). pp. 293-297.
9. Fedulova L.I. *Innovatsiyna ekonomika* [Innovative economy]: Pidruchnyk. Kyiv: Lybid', 2006. 408 p.
10. Buryennikov Yu.Yu. *Formuvannya struktury mekhanizmu upravlinnya innovatsiynoyu diyal'nistyuy* [Formation of the structure of the innovation management mechanism]. *Visnyk Vinnyts'koho politekhnichnoho instytutu* [Bulletin of Vinnytsia Polytechnic Institute], 2007. no.3. pp. 42-45.
11. Livoshko T.V., Dvornichenko D.S. *Innovatsiyi ta innovatsiyna polityka pidpryyemstva: pryntsypy formuvannya ta mekhanizmy realizatsiyi* [Innovations and innovation policy of the enterprise: principles of formation and implementation mechanisms]. *Ekonomichnyy visnyk Zaporiz'koyi derzhavnoyi inzhenernoyi akademiyi* [Economic Bulletin of the Zaporozhye State Engineering Academy]. 2014. no. 6. pp. 116-124.
12. Maslak O.I., Bezruchko O.O. *Upravlinnya ekonomichnym potencialom na riznykh stadiyah jogo zhitt'yevogo ciklu* [Management of economic potential at different stages of its life cycle]. *Marketing i menedzhment innovacij* [Marketing and innovation management]. 2014. no. 1. pp. 201-212.

References (transliterated)

1. Pysarenko B.A, Protsenko N.B. *Innovatsiyne zabezpechennya stiykoho funktsionuvannya promyslovukh pidpryyemstv* [Innovative provision of sustainable operation of industrial enterprises]. *Visnyk ekonomichnoyi nauky Ukrainy* [Bulletin of Economic Science of Ukraine], 2011. no 2(20). pp. 143-154.
2. Halytsya I., Shevchenko M., Halytsya M. *Mekhanizmy vdoskonalennya upravlinnya innovatsiynoyu diyal'nistyuy v umovakh ekonomichnoyi nestabil'nosti* [Mechanisms for improving the management of

Надійшла(received) 23.11.2020

Відомості про авторів /Сведения об авторах / About the Authors

Маслак Ольга Іванівна (Маслак Ольга Ивановна, Maslak Olga) – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського (39600, м. Кременчук, вул. Першотравнева, 20), ORCID:0000-0001-6793-4367; e-mail: oimaslak2017@gmail.com. Контактний телефон автора: 067- 532-11-94

Гришко Наталія Євгенівна (Гришко Наталія Евгеньевна, Grishko Natalya Yevheniyivna) – кандидат економічних наук, доцент, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, доцент кафедри економіки; м. Кременчук, Україна; ORCID: ORCID:0000-0003-1644-3861; e-mail: 2nata.grishko@gmail.com. Контактний телефон автора: 050-596-57-88

Глазунова Ольга Олександрівна (Глазунова Ольга Александровна, Hlazunova Olga Oleksandrivna) - кандидат економічних наук, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, старший викладач кафедри економіки; м. Кременчук, Україна; ORCID:0000-0002-1949-0754; e-mail: bezruchko.o.a@gmail.com. Контактний телефон автора: 097-517-53-45

Гришко Богдан Володимирович (Гришко Богдан Владимирович, Hryshko Bohdan Volodymyrovych) – студент 2 курсу, Кременчуцького льотного коледжу ХНУВС, м. Кременчук, Україна, ORCID:0000-0002-8790-3637, e-mail: bgrishko7412@gmail.com